

ДОКЛАД

от

**Национална конференция „Предизвикателства и перспективи пред
младежките центрове“**

19 декември, гр. Бургас

Изготвен от: Експертна комисия “Анализи и застъпничество” към Национален
младежки форум

Изработен по време на Национална конференция “Предизвикателства и перспективи
пред младежките центрове” организирана от Международен младежки център - Бургас
на 19 декември 2023 г.

Контекст:

През месец август 2023 г. бе проведена кръгла маса „Устойчивост на младежките центрове и развитие на младежката работа в България” по програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“.

В изготвения в резултат на нея доклад бяха изведени основните предизвикателства пред развитието на младежките центрове и младежката работа в страната, сред които:

- липсата на визия за осигуряване на дългосрочна устойчивост и финансиране, в т.ч. и рисковете за функционирането на съществуващите центрове след приключване на програмното финансиране през април 2024 г.
- Неясна концепция за изграждането, развитието и функционирането на националния фокусен център по Националния план за възстановяване и устойчивост.

Част от изведените от кръглата маса препоръки включваха:

- Създаване на мониторингов механизъм към Националния фокусен център;
- Провеждане на регулярни срещи за обсъждане на предизвикателствата и перспективите пред младежките центрове и младежката работа в страната.

В периода от провеждане на кръглата маса до провеждане на настоящата конференция бяха проведени серия от застъпнически дейности от страна на представители на гражданския сектор и на 18 декември 2023 г., Народното събрание на Република България одобри на второ четене включването в Закона за държавния бюджет за 2024 г. на 4 млн. лв. за осигуряване дейността на младежките центрове, създадени по програми финансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, предвидени по централния бюджет.

От месец август до месец декември не е настъпил съществен прогрес по изграждането на националния фокусен център.

Цели на срещата, участници и подход:

Национална конференция “Предизвикателства и перспективи пред младежките центрове” се организира от Международен младежки център - Бургас и се провежда в пряко изпълнение на препоръките от проведената през м. август 2023 г. кръгла маса.

Основната цел на събитието е да предостави информация за предприетите застъпнически стъпки в периода от кръглата маса през м. август до м. декември, да синхронизира представите за текущото състояние на младежките центрове в страната към момента на провеждане и да начертае следващи стъпки за преодоляване на предизвикателствата пред тях в контекста на двете приоритетни за сектора предстоящи събития:

- Изграждането на Националния фокусен център по Националния план за възстановяване и устойчивост;
- Предоставянето на средствата за осигуряване дейността на младежките центрове, създадени по програми финансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, предвидени в Бюджет 2024 г.

Участие в срещата взеха представители на 8-те общини, в които има изградени центрове финансирани от Финансовия механизъм на ЕИП, Министерство на образованието и науката, Министерство на младежта и спорта. Конференцията беше модерирана от представители на Национален младежки форум.

Срещата бе структурирана в два работни панела:

- Представяне на текущото развитие в областта на младежката работа на национално ниво и състоянието на младежките центрове на местно ниво.
- Извеждане на препоръки в следните направления:
  - Изграждане и функциониране на Национален фокусен център
  - Механизъм за предоставяне на средствата за осигуряване дейността на младежките центрове, създадени по програми финансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство

Предизвикателства и перспективи във връзка с предоставянето на средствата за осигуряване дейността на младежките центрове, създадени по програми, финансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

- Участниците в срещата отбелязват, че е необходимо предоставянето на средствата предвидени в Закона за държавния бюджет за 2024 г., да се случва в рамките на механизъм, който отговаря на нуждите и спецификите на дейността на младежките центрове в страната.
- Освен това, участниците подчертават, че в дългосрочен план предоставянето на държавна подкрепа за дейността на центрoвете следва да се обвърже със стандарти за измерване на качеството и резултатите от младежката работа.
- Силен акцент се поставя върху това процедурата за предоставяне на средствата да не води до допълнителна административна тежест (сложна проектна процедура или друг сходен тип) и да се случи посредством целево държавно финансиране по опростена проектна процедура.
- С оглед на предходната препоръка, **кратките срокове**, в които финансирането следва да бъде предоставено на МЦ (**не по-късно от април 2024 г.**) и вече изграденият капацитет, участниците се обединяват около мнението, че **най-подходящ оператор на средствата е Министерство на образованието и науката** и в частност **текущия оператор на програмата “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи”**, тъй като те познават както работата на центрoвете, така и процеса на програмиране и имат необходимия експертен и административен капацитет, за да организират ефективното разпределение на предвидените средства, без да затрудняват работата на младежките центрове.
- Участниците в конференцията изтъкват, че **средствата следва да бъдат използвани приоритетно за покриване на разходите за дейности на младежките центрове**, а разходите за издръжка на сградите следва да се осигурят в съответствие със задълженията за устойчивост на проектите от бюджета на съответната община.
  - Участниците излагат опасения, че осигуряването на средства в рамките на държавния бюджет на централно ниво ще предизвика намаляване на

финансовия ангажимент за издръжка на центровете в рамките на бюджетите на общините.

- По отношение на разходите за дейности следва да се предвидят: средства за заплати на младежките работници и другите служители в екипа на младежкия център, средства за осигуряване нормалната дейност на младежките центрове, вкл. международни дейности и обмяна на опит, средства за материали и консумативи за реализиране на дейностите, средства за ангажиране на външни експерти (при необходимост).
- Като отделна нужда се посочва осигуряването на средства за подкрепа на срещите на Националната мрежа за младежките центрове (като % от общото финансиране), както и целеви средства за развитие на капацитет и провеждане на обучение на младежките работници и персонала на младежките центрове.
- Обсъдено е и заделянето на средства за провеждането на целеви теренни младежки изследвания в общината, в която младежките центрове осъществяват своята дейност.
- Накрая участниците подчертават, че механизмът за разпределение на средствата следва да бъде организиран, така че да осигури балансирана подкрепа и справедливо разпределение съобразно предизвикателствата и текущата реалност в 8-те общини.

Роля и значение на Националния фокусен център

Работните групи по време на конференцията се обединиха около следните ключови препоръки, свързани с ролята и значението на Националния фокусен център, които следва да се вземат предвид, при неговото създаване и функциониране:

- Националния фокусен център следва да се разглежда **не като проект, а като дългосрочна и ключова инвестиция в структурна реформа** в областта на младежките политики и по-специално младежката работа. В този смисъл **Националния фокусен център следва да бъде обособен като самостоятелна структурна единица**, със собствено ръководство, която има координационни и методически функции, свързани с развитието и утвърждаването на младежката работа и подпомагане дейността на всички младежки центрове в страната.
- Освен координиращ орган, **Националния фокусен център следва да играе ключова роля в стандартизирането на работата на младежките работници** и тяхната професионална подготовка, в това число и да създава и утвърждава конкретни стандарти за младежка работа.
- **Управлението на центъра следва да се случва в режим на споделено управление** (co-management по смисъла на Съвета на Европа), като в него следва задължително да бъдат включени ключови заинтересовани страни като Националната мрежа на младежките центрове и Националния младежки съвет. Освен в процеса по управление заинтересованите страни следва да са включени и на етап създаване и етап оценка на изпълнението от работата на Националния фокусен център.
- Както е посочено и в доклада от кръглата маса през м. август 2023 г., **необходимо е да се създаде мониторингов механизъм за проследяване качеството на работа на НФЦ** и напредъка по изпълнението на неговите цели/приоритети. Този мониторингов механизъм да бъде интегриран с работата на Националната работна група за младежка работа. При определяне на участниците в мониторинговия механизъм трябва да се спази логиката на предходната препоръка.
- Участниците изтъкват нуждата от **разширяване на възможностите по отношение на обхвата на работа на Националния фокусен център**, които да

позволяват обучението и работата с младежки работници и експерти, работещи с и за млади хора от всички младежки центрове, младежки домове, както и местни и национални институции. (в това число: младежки медиатори, ромски образователни медиатори, служители на МКБППМН, ПИЦ и др.)

- Националният фокусен център следва да оперира **самостоятелни младежки програми**, в т.ч. Национална програма за младежка работа, която да адресира нуждите на младежките центрове, по отношение на развитието на техния капацитет, експертиза и работа на терен с младите хора.
- **Работата на Националния фокусен център**, особено в областта на създаване на стандарти за качество на младежката работа и осигуряване на обучения и методическа подкрепа за младежките центрове, **следва да бъде координирана и интегрирана с работата на Националната работна група за младежка работа** и ангажиментите на Република България по отношение на изпълнението на Европейския дневен ред за младежка работа и Процеса от Бон.
- **Експертизата и капацитета на Националния фокусен център следва да обхваща следните тематични направления:**
  - Неформално образование и обучение, което изисква наличието на експерти в разработването на обучителни методологии и провеждането на обучителен процес.
  - Стандарти и етика в младежката работа.
  - Методическо ръководство и капацитет за планиране и изпълнение на младежки политики на местно ниво.
  - Обучение на младежки работници, в това число НФЦ да отговаря за провеждането на въвеждащи обучения на всички новопостъпили младежки работници, както и организирането на Национална годишна среща на младежките центрове/работници.
  - Провеждане на младежки изследвания.

По време на обсъжданията се очертаха и няколко по-обща препоръки, свързани с младежката работа в България:

1. Националната мрежа на младежките центрове да получи институционален статут и да бъде ясно дефинирано нейното място и роля в процесите на вземане на решения във връзка с младежката политика и особено младежката работа.
2. В българското законодателство да бъде включена дефиниция за младежки център (която да гарантира единен статут на съществуващите и бъдещите младежки центрове), младежка работа и да бъде актуализирана дефиницията за младежки работник в Закона за младежта.